

## UNA CRISI ENTRE MOLTES

El comentari obligat dels lectors de diaris, des de fa una bona temporada, es condensa en la frase «Com està el món!», que és pronunciada amb un to de dolgut estupor, d'escepticisme i de temença.

Es evident que el món està malalt, però cal convenir que mai no s'ha trobat bé del tot. Es un pacient que va jllargant a base de piular i que ha xiulat ben poques vegades, com si temés que l'eufòria —d'acord amb el proverbi— pot escurçar-li la vida. Allò que fa que actualment ens sentim una mica pitjor són els fabulosos mitjans de propagació de les notícies, que ens comuniquen les desgràcies amb una puntualitat i una riquesa de detalls que imposen.

A més, han anat sorgint arreu els tècnics que lliguen caps, els especialistes de la interpretació dels diversos cataclismes, que tracten de demostrar-nos científicament que és molt difícil que ens en puguem sortir. S'ha procurat, també, destruir les velles i perniciosos ideologies, posant en evidència que gairebé totes —o totes, si mal no ve— eren sensibleries reaccionàries, destinades a mantenir-nos el jou posat. Hem proclamat l'anti-art, l'anti-poesia, l'anti-literatura, una colla d'**antis** encaminats a desfer les antigues nanses a les quals ens aferràvem desesperadament.

I passa que hem triomfat, com era de preveure vista l'afició i la constància que ens han assistit. Hem deixat el capítol dels principis net i pelat com el palmell de la mà i ja podem dir que ens hem tret un bon pes del damunt. Això queda referit, ja s'entén, al terreny de les especulacions gairebé metafísiques, perquè la veritat és que no respirem de gust, que ens hem quedat una mica tristos. Som de mal acontentar i sentim de cop i volta l'opressió de l'enemic veritable que, tal com ja ens havien anunciat conspicus filòsofs, som nosaltres mateixos.

I ve que, ja que mirar endavant fa una certa basarda, girem el cap per mirar endarrera. No és que estigui bé ni que es pugui justificar massa, però ho fem. I el pitjor és que ho fem amb una espurna de nostàlgia; sobtadament, els crítics cinematogràfics constaten l'èxit de pel·lícules que evocuen un passat immediat —no pas modèlic ni exemplar ni feliç— i que provoquen estranyes enyorances fins i tot, per reflex, en els qui no l'han viscut. Els crítics d'art comproven la tendència cap a un neofigurativisme i algun crític literari assenyala que, de retorn d'una colla d'experiments molt excitants, els lectors de països on són corrents els tiratges elevats de llibres, s'inclinen pels relats que es valen de la vella argúcia de desvetllar l'interès de lectura.

Algú, jo entre ells, té el dret de creure que hem lliurat una guerra. Al final, com passa en gairebé totes les guerres, l'hem trobada inútil, però ja ho hem arrasat tot i ara formem les brigades de reconstrucció, tapant forats i bastint parets, desbrossant els antics fonaments. Es una feina que sempre va acompanyada d'una certa aflicció i de lamentacions sobre el temps perdut. Res no quedarà com abans —ni cal, és clar— i tot ens sortirà molt més car.

Cadascú té molins particulars cap als quals desvia l'aigua. Resulta que m'he enfilat per totes aquestes branques, en part, a conseqüència de la secció literària del «Tele/eXpres» del dia 20 del mes actual, formada per un conjunt d'articles molt interessants amb el propòsit comú d'assenyalar el perill de mort del conte com a gènere de consum literari. Crec que cal sobreentendre que el perill queda circumscrit a la nostra àrea lingüística, perquè fora d'aquí el conte porta, més o menys, la vida de sempre. Es un **producte** minoritari i comparar-lo amb la novel·la (com comparar-hi els nivells de venda dels llibres de poesia) pot portar a conclusions errades. Ara: el conte és un gènere literari que necessita —igual que cada un dels altres requereix el seu— un terreny de cultiu, que en aquest cas és una premsa **normal** que **normalment** publiqui narracions i pugui crear en una massa de lectors un gust i una habitud determinats. Es, com tants d'altres n'hi ha, un problema d'educació que no ens és permès de resoldre, constitueix una conquesta que no ens vindrà tota sola. Si ens deixessin fer, estic segur que les brigades reconstructoras que he esmentat abans s'ocuparien també de redreçar aquest mur de la narració breu.

El que no entenc són els escarafalls dels editors. A mi em sembla que l'editor català corre riscos faci el que faci: si edita novel·la, perquè es tracta d'un gènere que no ens cansem de dir i de repetir que està en crisi. Si poesia, ningú no creurà, en aquestes altures, que la podem convertir en un negoci. Quant al conte, és difícil que els inversionistes s'hi deixin enganyar.

Jo crec que, afortunadament, encara comptem amb editors que tenen una dosi d'abnegació, de vocació i —per què no dir-ho?— de patriotisme prou grans perquè s'ocupin de tots els aspectes de la seva tasca. I lectors atents, comentaristes preocupats i autors que fan el que poden.